

Nota financieel risicomanagement

voor beeldvormende raad

naam opsteller: H. Lammers (coördinatie)

telefoonnummer: 399 685

e-mailadres: h.lammers@doetinchem.nl

Te besluiten om:

1. Op basis van de risicoanalyse in de nota financieel risicomanagement € 10,4 miljoen als weerstandscapaciteit te rekenen in de algemene reserve.
2. Op basis van de risicoanalyse nu geen weerstandscapaciteit in de algemene reserve te rekenen voor de volgende risico's: Vastgoedfonds, Parkeeropbrengsten, Belastingen, Leges en heffingen, Financieringsrisico's, Rijksbelastingen en de Omgevingswet.
3. Af te spreken dat ons weerstandsvermogen toereikend is als deze in het komende begrotingsjaar een factor van minimaal 1,0 heeft.
4. De tot dusverre gehanteerde norm voor de algemene reserve van 10% van het relevante begrotingstotaal los te laten.
5. Bij de begroting 2017 de reservering voor de herijking woningbouw te storten in een Spaarrisicoreserve woningbouw.

Context

Risicomanagement of aspecten ervan, zijn meermalen onderwerp van gesprek geweest in de raad. Zo is het weerstandsvermogen bij de behandeling van voorjaarsnota's en programmabegrotingen besproken. Speciaal de 10% norm voor de algemene reserve. In de voorjaarsnota 2016 hebben we toegezegd om het risicomanagement verder te ontwikkelen. In eerste instantie gericht op kwantificering van risico's. Daarna richten we ons op de doorontwikkeling van het totale risicomanagement. Gelijktijdig met de programmabegroting 2017 leggen we nu een nota financieel risicomanagement aan u voor. Daarin zijn risico's en onze weerstandscapaciteit gekwantificeerd. De resultaten van en voorstellen uit deze nota zijn vertaald in de programmabegroting 2017.

Over de aanpak voor de doorontwikkeling van het risicomanagement zenden we u een raadsmededeling. Bij de doorontwikkeling bent u als raad ook partij. Daarom stellen we een plan van aanpak op in nauw overleg met de griffier. Hij bespreekt met u de aanpak voor uw raad van de doorontwikkeling van het risicomanagement.

Gelijktijdig met deze nota financieel risicomanagement ontvangt u een raadsvoorstel over het verstrekken van garanties en leningen. Daarin informeren we u over de risico's bij het verstrekken van garanties en leningen. Ook doen we daarin een voorstel tot verdere inkadering van ons beleid voor het verstrekken van garanties en leningen.

Beoogd effect

Informeren over financiële risico's en beschikbare weerstandscapaciteit.

Vaststellen van een norm voor weerstandsvermogen als onderdeel van het risicomanagement in gD.

Argumenten

1. De risicoanalyse vraagt een weerstandscapaciteit van € 10,4 miljoen in de algemene reserve.

Voor verschillende onderwerpen zijn de financiële risico's gekwantificeerd. Het zijn veelal inschattingen op basis van de analyse die we maakten. Zie daarvoor de beschrijvingen in de nota financieel risicomanagement. Als de risico's zich voordoen, kan dat financiële gevolgen hebben voor gD. We hebben daarvoor buffers nodig. Bijvoorbeeld de algemene reserve. De bedragen die we als risico berekend hebben in de algemene reserve zijn niet bedoeld als specifieke reserveringen voor dat risico. De berekeningen dienen ter onderbouwing van de totaal benodigde risicobuffer ofwel de weerstandscapaciteit.

Het bedrag is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

Sociaal domein algemeen	1.500
SD: BUIG vangnetregeling	900
SD: statushouders (VJN 2016)	300
SD: bijzondere bijstand (VJN 2016)	200
Garantie & geldleningen	1.700
Verbonden partijen	800
Omgevingsvergunningen	150
Subsidies van derden; GSO	500
Personele lasten/ overhead	1.500
Algemene uitkering GF	600
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	200
Breedband buitengebied (VJN 2016)	50
Omgevingswet (VJN 2016)	PM
Algemene basis onvoorzienbare risico's	2.000
Totale risicoreservering in algemene reserve voor de beleidsterreinen	10.400

2. Een aantal risico's heeft een 'eigen dekking'.

Voor de hier genoemde risico's worden geen reserveringen gerekend in de algemene reserve. Voor een aantal activiteiten geldt dat er al bestemmingsreserves (bijv. Vastgoedfonds) of egalisatievoorzieningen (bijv. diverse leges en heffingen) zijn getroffen. Deze kunnen ook als risicobuffer dienen. Voor belastingen en financieringsrisico's geldt dat de risico's hoofdzakelijk in rijksmaatregelen liggen die vooraf zijn aangekondigd en worden vertaald in de gemeentebegroting. Zie de toelichtingen in de nota financieel management.

3. Geen gevaar als weerstandscapaciteit minstens net zo groot is als risico's.

Het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer tussen onze weerstandscapaciteit en de gekwantificeerde risico's. Onze weerstandscapaciteit moet ten minste gelijk zijn aan de gekwantificeerde risico's. We beschikken dan over voldoende buffer om risico's op te vangen en vormen die geen bedreiging voor onze financiële positie.

De weerstandscapaciteit bestaat uit alle reserves en budgetten die we kunnen inzetten om risico's af te dekken. Dat is dus niet alleen de algemene reserve. Het zijn ook bestemmingsreserves die voor dit doel zijn gevormd of ervoor kunnen worden ingezet. Ten slotte kunnen een aantal begrotingsbudgetten worden ingezet. Bijvoorbeeld de stelpost onvoorziene uitgaven.

4. De 10%-norm voor de algemene reserve is slechts een vuistregel.

De algemene reserve is één van de onderdelen van de weerstandscapaciteit. In het verleden hebben we de 10%-norm ingesteld als een vuistregel voor de omvang van de algemene reserve. Deze was niet gerelateerd aan risicoanalyse.

Het is een verbetering van ons risicomanagement om deze norm te vervangen door de hiervoor genoemde factor voor het weerstandsvermogen. Deze factor dwingt ons om voortdurend alert te zijn op en inzicht te hebben in onze risico's en de weerstandscapaciteit er tegenover.

5. *De raad heeft specifiek besloten tot de reservering voor de herijking woningbouw.*

Bij de begroting 2016 hebt u besloten € 3 miljoen in 2016 en € 2 miljoen in 2017 t/m 2019 beschikbaar te stellen voor de herijking van onze woningbouwstrategie. Wij hebben deze reserveringen als exploitatiebudgetten in het betreffende jaar verwerkt. De uitgaven zijn echter meestal niet gelijk aan de inkomsten en strekken zich over meerdere jaren uit. De raad heeft de bedragen specifiek bestemd voor de herijking van de woningbouw. Het ligt voor de hand om de bedragen in een bestemmingsreserve te storten.

Kanttekeningen

1 en 2. Hoe hard is de berekeningsbasis voor de reserveringen OF om juist niet te reserveren?

De risico's zijn gekwantificeerd aan de hand van analyses. Daarbij is gekeken naar het risicoprofiel, de beheersingsmaatregelen en daarna overblijvende risico's. Op basis daarvan zijn inschattingen gemaakt, die aannemelijk zijn voor direct betrokken van het werkveld. Harde wetenschappelijke onderbouwingen kunnen niet worden gegeven. Voor elke methode van risicoanalyse geldt dat ze worden gebaseerd op inschattingen van mogelijke risico's door betrokkenen in het werkveld.

1 en 2. Is met € 10,4 miljoen algemene reserve toegerekend naar de 10%-norm algemene reserve?

Het berekende bedrag aan weerstandscapaciteit in de algemene reserve komt inderdaad redelijk overeen met de 10%-norm. Het mag een bevestiging zijn van de redelijkheid van de vuistregel die tot nog toe is gehanteerd. We pleiten echter ervoor om vanaf nu niet langer afzonderlijk te kijken naar het verloop van de saldi van de algemene reserve alleen, maar deze als onderdeel te bezien van de totale weerstandscapaciteit. De totale weerstandscapaciteit wordt dan vergeleken met de risico's.

3. Waarom is 1,0 of hoger goed?

Het kwantificeren van risico's is een lastig karwei. Het kan tot uitvoerige discussies leiden over de onderbouwing van de kwantificering. Dat geldt in dat verlengde ook voor de factor van het weerstandsvermogen. Risico's doen zich nooit allemaal tegelijk voor. Dus waarom dan een weerstandscapaciteit die alle gekwantificeerde risico's dekt? Er zijn analysemethoden die kansberekeningen loslaten op de risico's. Deze methoden worden door ons (nog) niet toegepast. Het is een actiepunt bij de doorontwikkeling van het risicomanagement. Nu we het kwantificeren van risico's op grotere schaal toepassen, gaan we voorzichtigheidshalve uit van een benodigde weerstandscapaciteit voor alle gekwantificeerde risico's.

In de komende jaren wordt de analysemethode verder ontwikkeld. Dat zal zeker tot nieuwe inzichten en besluiten leiden.

Op basis van de berekeningen in de nota financieel risicomanagement komt de factor voor 2017 uit op 1,26. We hebben dus een goed weerstandsvermogen.

5. Nu al besluiten, vooruitlopend op de analyse van de reserves?

Met dit besluit loopt u vooruit op de opdracht analyse reserves. Zie de informatie hierna onder 'Vervolg'. U hebt bij de begroting 2016 op basis van analyses specifiek besloten om € 9 miljoen in de komende jaren te reserveren. Dit, om de herijking van de woningbouw te financieren. Bovendien is ook al besloten tot inzet van een deel van deze middelen in 2016 en 2017. We vinden de bestemmingsreserve dan ook een logische en juiste vertaling van het raadsbesluit.

Financiën

De financiële gevolgen zijn opgenomen in de begroting 2017.

Vervolg

De besluiten zijn beleidsuitgangspunten voor ons risicomanagement en worden vertaald in de P&C-documenten. De analyse van het weerstandsvermogen wordt jaarlijks geactualiseerd. In de P&C-documenten (begroting en jaarstukken) wordt informatie over het weerstandsvermogen opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Bij het vaststellen van de P&C-documenten besluit de raad over ontwikkelingen en maatregelen bij het weerstandsvermogen als onderdeel van het risicomanagement.

Opdrachten reserves en voorzieningen in uitvoering: resultaten bij de jaarstukken 2016

Voor de reserves en de voorzieningen hebben we opdracht gegeven tot nadere analyse en adviezen. Naar aanleiding van de analyse van de reserves komen we met voorstellen over de reserves bij de jaarstukken 2016.

Het vormen en opheffen van voorzieningen behoren tot de verantwoordelijkheid van het college.

De resultaten van de opdracht voorzieningen nemen we op in de jaarstukken 2016.

Bijlagen

Nota financieel risicomanagement.

Burgemeester en wethouders van Doetinchem,
De secretaris, De burgemeester,

ing. N. van Waart

dr. J.M.E. Traag